

CSONGRÁDI LAP

VEGYES TARTALMU KÖZLÖNY.

Szerkesztőség:
Főtér 27. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Megjelen minden vasárnap reggel.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:
Egész évre 4 ft. Félévre 2 ft. Negyedévre 1 ft.
Hirdetéseket
a kiadóhivatal mérsékelt árjegyzék szerint számít.
Egyes szám ára 3 kr.

Kiadóhivatal:
Weisz Márk könyvkereskedése, hová az előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr.
Nyiltér petit sora 30 kr.

Restauratio.

Városunk tisztikarának mandátuma június hó végével lejárt, az új tisztikar választása mult hó 30-án megtett meg.

Különös egy dolog is ez a restauratio, a polgárságnak a legszebb joga, a tisztviselői-karnak örökös mumusa, mert ha a hivatalnok egyik vagy másik szavazópolgárnak nem tehet eleget, mert talán nem is lehet, haragosa lesz, s arra törekszik, hogy a jövő tisztújításnál be ne jusson.

Innen van aztán az, hogy a tisztújítás előtt tengert izzad a legszorgalmasabb, legtehetségesebb tisztviselő is, mandátuma utóján csak azon töri a fejét, vajjon megadja-e neki a választó polgárok kegye azt a nehezen szerzett kenyeret, melylyel igazán csak tengeti életét.

Örökös küzdelem a szegény hivatalnok élete, az ő működésébe minden embernek van beleszólása. Őket — az urakat — szidják akkor is, ha magas az adó. Ingyenélőknek nevezik, pedig a kötelességét pontosan, hiven teljesítő hivatalnok bizonyára megdolgozik úgy ha jobban nem, azért a mindennapi kenyérért, mint az, a ki a kasza és kapa után él.

Igaz van a választást vezető szol-

gábirónak: a restauratio nem arra való, hogy a régi hivatalnoki kart a sutba dobjuk s helyette újat hozunk be. Hanem arra, hogy mindenkor méltányolva a szorgalmat és tehetséget, aki eddig megállta a helyét, hagyjuk meg továbbra is, az oda nem valókat pedig távolítsuk el.

Ez volt a mi nézetünk is mindig, és ez ma is.

Pártszempontoknak, rokonérzelmeknek a tisztujtást nem szabadna befolyásolnia, mert ez szüli aztán a rossz tisztviselőt, melynél nagyobb átka egy község kormányzatának nem lehet.

Sajnos, némileg a mostani tisztújításon is rajta hagyta a kezelynyomat a pártszempont és egyéni gyűlölet. Hegyi Antal, az ellenpárt vezérszonoka, első felszólalását azzal kezdé: „pártunk részéről ezeket és ezeket ajánlom.”

Nem igaz, párt nem választhat községi tisztviselőt. Ha valahol, úgy ennél a dolognál meg kell szünni a pártoskodásnak s közös erővel oda-hatni, hogy Csongrád város tisztikara oly egyénekből alkottassék meg, kik kellő képességgel bírnak s van bennök ambíció, hogy hanyagságuk s tudatlanságuk miatt a községi kormányzat örökösön forgó kereke fenn nem akad. — Nagy baj nálunk, az is, hogy

különösen a polgárság körében nagyon sokan azt hiszik, hogy a másodbirói s tanácsnoki állás olyan, melyet minden ember betölthet, ahhoz talán nem is kell ész, csak fényesre mázolt csizma, új ruha és hosszú száru pipa. Annyi volt az aspiráns a jelen alkalommal is, hogy Ornyik Mihály uron kezdve bezárólag Gulyás György urig, alig győzte Hegyi Antal a neveiket felolvasni. És ennek az oka az az urhatnomság, mely a polgárság egy részének körében elharapodott.

Kimagyarázhatatlan az a nembánomság, melylyel a lakosság a tisztújítás iránt viseltetik. 3500 szavazó közül összesen 150-en jelentek meg választáson, nagyobb részben azok is belsővárosi halászok, kik alig fizetnek néhány forint adót, ugy szólván nem érzik a közterheket s ezek választottak.

Ilyen dolyok után Csongrád város polgársága csak önmagát okolhatja, ha 125%-os adóját majd 150-re emelik s az elviselhetetlen teher helyett még nagyobb szakad a nyakába.

Általánosságban a lefolyt tisztújítás ellen nincs kifogásunk, csak egy-egy jelentkezett némely állásra, itt választani nem volt kibén, de meg többnyire olyan egyének töltik be jelenleg azokat az állásokat, kik kötelességeiknek úgy is pontosan lelki-

TÁRGYA.

Pedagógiai esetek.*

Írta: Sággy Mihály.

Berkes János volt az első tanítóm. Tőle tanultam el az írás és olvasás művészetét. Nemkülönben 1—20-ig terjedő számkörben a számtani négy alaplüveletet...

Aztán teltek, multak az évek, én is lettem a magam szegénye: tanító. Sorsom abba a faluba vetett, a hol az én első tanítóm, Berkes János hirdeté az ígét.

Már nem a régi Berkes ő. Nyulánk termete meggörült az idő terhe alatt, arca sűrű ránczoktól barázdált, szénfekete haja ogészen megfehéredett.

Hát, mondom, összekerültünk az öreggel. Tanítottuk tehetségünk szerint, a ránk bizott csemetéket. Olykor, ha összejöttünk beszélgetni, öreg kollegámtól mindig hallottam a panaszt: „Még ilyen rossz gyermekeim nem voltak, mint az idén!” (Pedig ugyanezt mondta tavaly is.) Ráhagytam az öregre, hogy bizony rosszak a gyerekek.

Egyszer arczából kikelve, rohant at az osztályomba. Épen hiitanóra volt. Azt hittem, valami baj érte az öreget. Kíváncsian néztem rá.

— Nem, tovább nem etetem magam a méreggel — kezdé az öreg — nyugdíjba megyek inkább; elég volt már negyvenkét év

*A „Néptanítók Lapja”-ból.

óta. S ilyen gyerekektől az Isten meitsen meg minden tantitót. Képzeld, öcsém, már megint lopnak a sehonnaik. A jegyző ur fiának drága bicskája oda van. Végig vertem az egész osztályt, a kezem alig bírom, de a bicská nem került meg. Mondd, hogyan menjek a jegyző ur elé, hiszen kiég a szemem szégyenletemben.

— Gyereünk be az osztályba, János bácsi, hátha ketten megkerithetők a bicskát.
— Lóttek annak, öcsém, lóttek! De azért csak gyere be.
Bementünk.

Szokatián csend uralkodott az osztályon. A gyerekek félve, remegve ültek a padban. Nyilván azt gondolták, hogy új sort verek rajtuk. Megálltam velük szemben, a pad előtt. Végig hordoztam tekintetem az osztályon.

— Álljanak föl azok, a kik ismerték a Farkas Berzi bicskáját; — szóltam erős, érczes hangon komolyan.

Fölállt az egész osztály.
A Farkas Berzi bicskáját ismertő mindegyik, mert olyan több nem volt az osztályban. Pestről hozta neki az apja ajándékba: fehér csontból volt a nyele s három aczél vasa.

Farkas Berzi — szóltam a gyerekekhez — hova tetted a bicskád legutóljára?

A padon hagytam, tanító ur kérem, mikor kimentem a táblához számolni.
— Ki látta a bicskát a padon, gyerekek?
Senki sem látta.

— Nézetek csak meg a pad alatt.

Ez a módszer már sok esetben használt. Most azonban nem lett eredménye. Kővetkezett volna a kikutatás, de azt már öreg kollegám elvégezte s így nem is bajlódtam vele.

Megeresztettem egy kis erkölcsi prédikációt. Hogy a nagy tolvajok is bicskán kezdtek a lopást, majd lovat, ökröt, pénzt raboltak el, s mert megszokták a tolvajlást, ha nem férhettek könnyen hozzá, gyilkosságba is keveredtek. Az életüket pedig vagy börtönben, vagy az akasztófán fejezték be. Föl, szólítottam hát az ismeretlen kis tolvajt, hogy adja elő a bicskát, nem lesz semmi büntődása, csak javuljon meg, míg nem késő.

Akár csak ő falaknak beszéltem volna. Kezdet boszantani a dolog, János bátyám arczán is fölfödöztem egy-két gunyos vonást.

— Gyerekek — szóltam hozzájuk — kijöttök egyenként az asztalhoz, szivetekre teszitek kezeteiket s azt mondjátok; „Istenem Te látod, hogy ártatlan vagyok!”

Aztán a gyerekek jöttek szépen sorba Csengő hangon, felelelem nélkül mondta mindegyik: „Istenem, Te látod, hogy ártatlan vagyok!”

Már csak két pad volt hátra. Kijöttek azok is A legerősebb gyanum e két padra irányult. Most Sinkó Marcin volt a sor. Kezét szivére tevő, nézett nagy kék szemével a szemembe.

— No, fiam, mondjad te is: „Istenem, A gyerek csak néz, néz és hallga

ismeretesen megfelelnek. Egyetlenegy megválasztott pályázó, Keviczki Sándor tömökényi jegyő az, kinek czélját megérteni nem tudjuk. Hogy, hogy hagyható ott egy önálló, nyugdíjigénynyel egybekötött, jobb javadalmazási állást egy csekélyebb jövedelmező, minden három évben választás alá jövő állásért, azt kimagyarázni nem tudjuk. Nem tudjuk pedig leginkább azért, mert hiszen a milyenek a viszonyok nálunk ma, könnyen megtörténhetik idővel az amit mi is sajnálnánk, hogy a három év múlva bekövetkező választás alkalmával kiesik.

Egyébként az ujonnan megválasztott tisztikar névsora a következő: bíró Piroska István; II. bíró: Forgó Gergely; Tanácsbeliek: I. Kajtár Sándor, II. Ornyik Mihály, III. Lantos Antal, IV. Gulyás György, Tiszteletbeli tanácsnokok: ifj. Tari László, Greskovics Ferencz, Bartok István, ifj. Faragó Antal, Fekete Farkas, Forgó G. György, Bába Rokus és Mészáros Gáspár. Pénztáros: Szőke Gáspár. Közgyám: Mészáros Károly, Adószedő: Gilinger Lajos, Ellenőr: Kraxner Antal. Számtiszt: Lilienthal Emil. Nyilvántartó: Kraxner Dezső. Levéltárnok: Molecz Lajos. Segédjegyzők: Kucséra Ferencz és Keviczky Sándor. Iktató és kiadó: Keviczky Endre. Rendőrbiztos: Turcsányi Lajos. Írnokok: Miskolczi Ferencz, II. Pintér Ferencz, III. Lichtenstein Ignác.

Pusztaszer.

Az alföldnek aranykalászt ringató terén, f. hó 27-én játszódtott le nemzetünk ezredéves ünnepének egyik legmagasabb mozzanata.

Sátrak alá gyűlt e nemzet most is, mint hajdan, hogy a nagy ősök unokái eskü tgyenek, hogy e hazát, melyet őseink véreikkel szerettek meg nekünk, megtartják, megvédelmezik.

Az ünnepély lefolyása a következő volt:

Kora reggel óta a vidék minden részéről özönlött a nép színe java az ünnepély színhelyére. Körülbelül 32-35 ezerre tehető a tömeg száma, mely Csongrád, Szentés, H.-M.-Vásárhely, Szeged, Szegvár, Mindszent, Horgos, Félégyháza, Csany, Kistelek, Tömökény, Tápe, Sándorfalva, Kecskemét Csaba és Makóról az ünnepély színhelyére összesereglett.

A zárda romjával szemben áll az új emlék félig készen. Hatalmas erős, talapzaton, két oldalán egy-egy oszlop, elől, hátul pedig két dóri oszlop emelkedik. Az alapokon egy-egy oroszlan nyugszik és egy piramis emelkedik ki belőle, melyre jó Árpád vezér két és fél méter magas szobra.

Tőle balra áll a zöld galyakból alakított oltár, szemben vele pedig a diszsátor ormán a turulmadárral. A környéken pedig a nép szálló helye volt, minden község külön-külön csapatban táborozott.

Reggel 8 órakor vette kezdetét az ünnepély az ünnepi misével, melyet a pusztaszeri apát, Hoffman Károly kulár plébános tartott, Keller Lajos mindszenti és Szmolényi Bertalan doci plébános segédlete mellett.

Mise után dr. Cicatricis Lajos esongrádmegyei főjegyző vezetése mellett hosszú kocsisor indult a kisteleki állomáshoz, hogy a külön vonattal érkező vendégeket, a kormány, az országgyűlés, a főváros képviselőit fogadja.

A vendégek a Pallavicini kastélyban szálltak, ott öltötték fel a diszmagyart. Majd zajos éljenzések hangzanak fel, érkezik a menet.

Elöl a csongrádmegyei bandérium, utána a hódmezővásárhelyi és szegedi, a hosszú kocsisor élén Vadnay Andor dr. főispánnal, kit Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Berzevicsi Albert. Vay Béla báró, Helfy Ignác, Endrey Gyula, Zichy Jenő gróf, Gerlóczy Károly, stb. kocsiak követtek.

A diszsátorban gyűltek össze, éppen tizenkét óra volt, mikor Vadnay Andor dr. főispán a király himnusz elhangzása után ünnepi beszédével Csongrádmegye közgyűlését megnyitotta, a beszédet sokszor zajos éljenzések szakították félbe. Ezután dr. Csató Zsigmond emelkedett fel helyéről s terjesztette elő azt az indítványt, hogy Csongrád vármegye közgyűlése az első országgyűlés színhelyéről intézzen hodoló firatot a koronás királyhoz és az országgyűlés mindkét házához, melyet nagylekesedéssel határozatra emeltek. Végül Cicatricis Lajos főjegyző ur üdvözölte az ország minden részéből ide érkező vendégeket.

Vadnay Andor főispán berekesztő sorai után az ünnepies közgyűlés tagjai lelkes „Éljen a király” felkiáltások közbe testületileg mentek az Árpád emlékéhez.

A szegedi honvédszenekar kíséretével, a szegedi, hódmezővásárhelyi és szentesi egyesült dalárda énekelte el Vörösmarty „Szózat” at, mely után Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter lelkes, lendülletes

beszédben emelte ki az ünnepély jelentését s hívta Csongrád megyét a kegyeletes emlék megőrzésére.

A miniszter beszédére Csató Zsigmond alispán válaszolt. Aztán Helfy Ignác olvasta fel a alapköbe helyezendő okmányt s finom réztokba téve helyezték el az alapköbe s tették meg a szokásos kalapács ütéseket. Ez alatt a katonai zenekar és a dalárda Kölesy Hymnuszt adták elő.

Fél kettőkor ért véget az ünnepély szertartásos része s ezt követte a diszsátorban feltérített lakoma, melyen a meghívott vendégeken kívül még számosan vettek részt.

Künn a mezőn 18-20 helyen lobogott a tűz hol minden község részére külön jött béd, s annak elfogyasztása alatt kedélyes nép ünnepély folyt le, melyen megjelentekün a miniszter s a többi előkelőségek.

Este hat óra volt mikor a ünnepély véget ért, ekkor indultak a külön vonatok és hajók kik az összesereglett népet hazaszállították.

Rémes gyilkosság.

Úgy látszik, hogy egyébként csöndes városunkban évről évre fordul elő egy egy borzalmas gyilkosság, vagy rablás czéljából, vagy pedig más érdekből. A kegyetlen gyilkosság áldozata egy erőtelj duzzadó, 21 éves magas növésű, szép fiatal ember, kit kedden hajnalban halva találtak tanyai lakásuk közelében, a kertben. A gyilkosság elkövetésével a szerencsétlen fiatal ember mostoha anyja van vádolva, a ki a bíróság börtönében van elzárva. A borzasztó eset részleteiről a következőket írhatjuk:

Keller Sándor jómódu földesgazda hasonló nevű fia a kettős ünnep alkalmából, e hó 28-án, vasárnap haza jött a városba. Itthon aztán barátaival elmulatozott és csak hétfőn estefelé, kissé álmos fejével ment ki a tanyára, hol falatozott, de csakhamar magára öltve subáját a kertbe sietett, lefeküdt és el is aludt. Bizonyára nagyon mélyen aludt, mikor a gyilkos borzasztó tettének elkövetése vágott hozzá sompolygott egy három águ vasvillával, melylyel a szerencsétlen fiatal embert a gyorsurta. A szúrásnak közvetlen közelől kellett történni, mert a villa egyik ága az, áldozat balszemén, a másik ága a balhalántékon és a harmadik a koponya hátulsó részén hatolt be. Az orvosi vélemény szerint mindegyik szúrás halált okozó volt. De a gyilkos nem elégedett még meg borzasztó munkájával, hanem a szegény fiatal ember mellét és fejét is többhelyen megsértette.

Hirtelen leütö a szemét és két könyösepp gördül végig piros arcán. Készen vagyunk, — intetem János bácsinak.

— Melyik zsebedben van fiam? — szöltam hozzá, hogy megkönyitsem neki a helyzetet.

— Itt van, tanító ur, a bal zsebedben, tessék! Azzal felém nyújtotta az eltévelyedett jószágot.

— Hogy került hozzád a bicska, Marcsi?

— Mig Bercezi kint volt számolni, irókát faragtam vele s zsebedbe tettem, Csak akkor vettem észre, mikor keresték, de nem mertem mondani, hogy nálam van, mert ráu fogták volna, hogy elloptam; pedig, tanító ur kérem, nem akartam . . .

Ekkor ismét sirásban tört ki s gyerek.

— Lopsz e máskor Marcsi?
— Nem soha tanító ur!

— És én hiszem neki, mert olyan becsületes arczal mondta.

A gyerekeket elbocsajtottam haza, mi is indulóban voltunk. János bácsi előbb kivette a zsebedből a pipát, hogy majd rágyujt. Amint tömögeti csinos selmeci pipáját az ablak mellett, egyszerre csak: durr! repült a kedvenc selmeci százfélé a tanteremben. Az ablaküveg is csörömpölte hullott szanaszét.

— Látod? — mondja az öreg — megint a gyerekek: a multkor is gyufaszálatt törtek a pipaszáramba.

De én nem hallgattam az öregre, hanem gyorsan ki az ajtón, hogy elcsipjem a merénylőt.

Ühetttem már annak bottal a nyomát. Ott, a cigánysor felé láttam futni vagy tíz gyereket, a csinytevő is bizonyosan közöttük szaladt. A tíz közül mégis fölismertem a Sata gyereket. Sánta lábával ugyancsak ugrott a többiek után. Ő az egész iskolában az egyedüli sánta.

Másnap behivattam az osztályomba.
— Sata, mondjad csak, kik szaladtak veled a cigánysor felé?

Elmondta sorban, hogy kik voltak vele. Behivattam azokat is, Az aplakbeütést egyik sem vállalta el. Nem is vallottak egymásra. Cselhez folyamodtam. — gyerekek, akár ki ütötte be az ablakot, az nagyon ügyes gyerek lehet; a tanító ur pipáját éppen eltalálta a kövel, az ablakon keresztül. Nohát ilyen gyerekre lenne nekem szükségem. A kertemben a hosszú körtefán van egy szarka fészek; a szarka mind elhordja fiainak a kis csirkéinket; bizony nem sajnálnék egy hatost, ha az az ügyes fiu le tudná onnan hajigálni a fészket. Még a szarkafiukat is neki adnám. No, ki vállalkozik közületek a hajigálásra?

Mélységes csend.
Elbocsajtottam őket.

Következő nap csütörtök lévén, bementem a kertbe nyesegetni a galyakat. A mint ott babrálgtok kis fűrészemmel, látom, hogy

a Sata gyerek bámul be a rováson. Intettem neki, hogy mászon be. A gyerek bemászott.

— Nézd, mondám, ott a fészek, te le tudnád . . .

— Le én, tanító ur, hiszen nem is magas.

— Nohát próbáld.

A gyerek neki gyürekezett, — Hirtelen megfogtam a karját s a lelkébe néztem.

— Sata, tegnap te ütötted be az ablakot, ne tagadd, tudom.

Megreszkett a gyerek és elkezdett sirni.

— Nem akartam, tanító ur, nem akartam . . . Az ablak párkányán volt egy veréb, azt akartam leütni.

Megérttettem vele a hibáját s azota soha sincs panasza a Sata gyerekre.

Az öregnek is elmondtam az esetet.

— Ördögöd van neked, öcsém, hogy így tudsz bánni a gyereknéppel: — szölt az öreg megveregette a vállam.

. . . Pedig szeretett kartársaim, nincs az egészben semmi ördögi mesterség, Egy kis utánnézés, megfigyelés sok nagy bajnak veheti elejét, Számtalan ilyen példát hozhatnék föl az iskolai életből a melyek a csintalanságra örökké kész eleven gyermek hibáiból erednek, a melyek azonban, ha kellő értékre szelítatnak: egy egy hatalmas eszköz a tanító kezében, hogy növendékeiből becsületes, józan gondolkodású polgárokat neveljen a hazának.

Fő dolog, hogy a tanító tudjon annyi lelket öltetni, a hány növendéke van.

A hétfőn este 10 és 11 óra között elkövetett gyilkosságot csak kedden hajnalban vették észre. A hullát haza szállították a temető halottas kamrájába, hol megtörtént a boncolás. Megállapították, hogy a gyilkosságot a tett helyén talált háromágú vas villával követte el a tettes. A villa pedig a Kellerék tulajdona. Már kedden, kelő időben megindította a nyomozást Turecsanyi Lajos rendőrbiztos és a m. kir. esendőrség.

Először is meggyilkolt mostoha anyját Kajtár Ilkát veték vallatóra, ki azonban mindent konokul tagad. Ezuttal ez a kegyetlen asszony állítólag már a harmadik mostoha gyermekét földelje el.

Ezelőtt mintegy tíz évvel, midőn Keller Sándor özvegyesre jutván, újra megházasodott és nőül vett Kajtár Ilkát, a házasság után nem sokára egy ártatlan 10 hónapos csecsemőt, az első asszony után maradt legkisebb árvaát találtak holtan bőlesőjében. A kis teremtesen a külérőszak semmi nyoma sem észrevehető s ezért a vizsgálatot meg kellett szüntetni. Majd nem sok idő elteltével egy 8-10 éves gyermek pusztult el a Kellerék tanyájáról. A vizsgálat a gyanu a mostoha anyára irányult, be is volt fogva hosszabb ideig, de a gyermekgyilkosságról semmit sem akart tudni, kiszabadult.

Az első asszonynak egyetlen egy fia volt már akkor életben, Sándor a mostani. Ezt a fiút elvitte magához a nagyapja és ennek a házában növekedett fel. Nem régebbe került haza szép fiatal ember, édes apja házához, a hol mostohája látszólag szívesen fogadta. Ha a gyilkosságot csakugyan a mostoha anya követte el, csupán csak abból az okból tette, hogy a férje szép vagyonát az ő édes gyermekei örököljék. Ezért kellett az első asszony három gyermekének elpusztulni.

Ugy értesülünk, hogy az asszony testvére is, a ki tud a gyilkosságról, be van fogva. Elrejtett két tanu előtt így szólott az öcséséhez: „Ha harapó fogóval csipkednek is, akkor se vallj semmit. Majd kieresztenek aztán bennünket.

A szerencsétlen fiatal embert szerdán helyezték öröknyugalomra, nagyközönség részvétele mellett.

UJDONSÁGOK.

— **Csongrád megye monografiája.** Zsilinszky Mihály közoktatásügyi államtitkár s vármegyénk volt főispánja, aki — mint akadémiai tag, előkelő helyet foglal el a történetírás terén és — köztudomás szerint — vármegyénk monografiájának a magírására vállalkozott, mint egy — Császár Zsigmond dr. alispánhoz intézett leveléből tudjuk, már elkészült a monográfia első részével, mely vármegyénk történetét kezdettől a mohácsi vészig, tehát 1526-ig vezet. Zsilinszky a már kész művét most, a szerződés megállapodása szerint a történelmi társulat bírálata alá bocsátotta és ahogy onnan a kéziratot visszakapta, azonnal sajtó alá is adja a monográfia ezen első kötetét.

— **A jegyzői nyugdíjválasztmány ülése.** Csongrád vármegye községjegyzői nyugdíjválasztmánya a f. hó 6-án gyűlést tart. A gyűlés egyetlen tárgya: Hegedűs István Tápé községi jegyző nyugdíjaztatása iránt benyújtott kérelmének a tárgyalása lesz, ami bizonyosan az érdekekben megőszült és meggyeszte közbecsülésben álló jegyző kérelmének a teljesítésére fog vezetni.

— **Menedékház.** A nyári menedék helyek föllállítását pár évvel ezelőtt nálunk is tervbe vették. S akkor az hittük, hogy a szép és humanus eszme hódítani fog; azonban a csecsemő, mielőtt élt volna, meghalt. Pedig városunkban, hol a szegényebb néposztály az aratási idő alatt teljesen magára kénytelen hagyni gyermekeit, a nyári menedék helyek föllállítása nélkülözhetetlenné válik. A „kültéri“ és „sip utcai“ iskolák, mint máskor, úgy most is teljesen megfelelnek a célnak. Reméljük, hogy az iskolaszék és a községi előjáróság föl fogja karolni az ügyet.

— **Jegyzői vizsga a vármegyén.** Csongrád vármegye jegyzőszigorló bizottsága előtt a f. hó 3-án és 4-én jegyzői vizsgák lesznek, még pedig 3-án az írásbeli és 4-én a szóbeli vizsga.

— **Anyakönyvi bejegyzések.** Junius hóban született fiú 30 leány 35 összesen 75, ebből halva született 1 leány, egy születésben 1 fiú 1 leány, törvénytelen születés 1 leány. Eljegyzés 7, házasságkötés 7. Elhalt férfi 33 nő 21 összesen 54.

— **Az iparos tanulók vizsgája.** A helybeli alsófoku ipariskola növendékeinek vizsgája e hó 14-én volt. E vizsgálaton az általános ipartestület tagjai elnököltek. Az évi taneredmény kielégítő, sőt egyes növendékeknél nagyon jónak mondható. A lefolyt tanévben beiratkozott az előkészítő osztályba 36, mesterségét elhagyta 1 tanuló. Az elsőosztályba beiratkozott 53, felszabadult 3, elköltözött 5 tanuló. A második osztályba beiratkozott 26, felszabadult 4, mesterségét elhagyta 1 tanuló. A harmadik osztályba beiratkozott 14, felszabadult 4, elköltözött 1 tanuló. Az év végéig mind a négy osztályba járt 110 tanuló.

— **Tánczfűzérke.** Zaun M. táncitanító ma a „Polgári kör“ dísztermébe tánczfűzérkét tart, melyre a mulatni vágyó fiatalok figyelmét felhívjuk.

— **Az „Évszak“ kiadó tulajdonost** cserélt és ennek folytán át is költözött a Király-utca 110 szám alá. Ezentúl az előfizetési díjak is oda küldendők be.

— **Fogós kérdés.** — Hogyha egy hajó hosszúsága harmincznégy méter, szélessége pedig tizenegy méter, hány éves a kapitánya?

— Nem tudom.

— Pedig könnyű a felelet: a kapitány negyvenegy éves.

— Miért?

— Hát azért, mert megkérdeztem tőle és ő maga mondta nekem.

— **Az aradi vértanúk kivégzése.** Thorma óriási festménye most már a kiállítás főkapcsolójának szomszédságában, a Wampeties dísztermében látható. Este villamos fényvel, belépő díj: 30 kr. A kép tárgya ez: Szombat van, nős októberi reggeli, 1849 okt. hatodika. Hatodfél óra reggel...

A tizenhárom aradi vértanu közül négy dicső már megdicsőült, fél órával előbb kegyelmesen agyonlőtték őket az aradi vársánczon. Fél hat óra van reggel, kilencz vértanu még fogoly s még hős, még él. De ezek már utolsó percek.

És ezekről az utolsó percekről festette meg képét Thorma János.

Az alávaló gyilkosság színtere: az aradi vár előtti tér. Zsigmondháza és Új-Arad előtt terül el a vesztőhely, itt a magyar Golgotha. Ide hozták a kilencz foglyot: Damjanich Jánost, Pöltenberg Ernőt, Török Ignácot, Lahner Györgyöt, Knézich Vilmost, Nagy Sándor Józsefet, Leiningen Károly grófot, Aulich Lajost, Vécsei Károly grófot. A nyirkos őszi hajnalban összegyűlt már a vár déli kapujánál, innen jöttek gyalog, megvasalva, lánczra verve. Damjanichnak béna volt a lába, nem tudot gyalog menni, az feltették a parasztszekérre, a szekeres, sirt az egész uton, a táborkok vigasztalta. Egy zászlóalj osztrák gyalogos kísérte a kilencz hőst a vesztőhelyre. Itten meg álltak, a katonaság nagy négyeszet formált és bezárta a kilencz egyforma bitót, a kilencz vértanút, a papokat, hohéért pribékjét, a porkolábot.

Felolvasták a halálos ítéletet, a —

igen, a porkoláb! — formából kegyelmet kért. A gyilkosságot vezérlő őrnagy mondta: „Istennél a kegyelem!”

Megkezdődik a „munka“, mely a magyarnak örök dicsőség, a másoknak örök szégyen.

Itt kezdődik a kép:

A bakó — brüni fajzat — Pöltenberg Ernő nyakára keríti az egy ujnyi vastagságú kötelet.

Vele szemben nyolcz társa a halálban — még élnek és szembe néznek a halállal. Nagy Sándor áll elől mereven és gögősen nézi a hóhérok munkáját. Damjanich János az, a ki a szekéren ül csillogó szeméből az elszántság és a gyűlölség villog ki. A szekér vendégoldalához Leiningen gróf támaszkodik.

Török Ignác alakja az, a mely a keresztet emelő pap mögött látható. A Vécsey Károly gróf kezét fogja. A Vécsey karjába fonja karját Lahner György. Mindkettőjük vállnál látható a Knézich Károly feje. Aulich Lajos a sorban a legutolsó.

Egy szakasz gyalogos látszik mögöttük.

Ez a kép: a mi aztán következik, mindnyájan tudjuk. Meghaltak mind, ebben a sorrendben: Pöltenberg, Török, Lahner, Knézich, Nagy Sándor, Leiningen Aulich, Damjanich, Vécsey...

Egy aranyat egy magyar szóért.

Arra a pályázatra, melyet Palágyi Menyhért, a Jelenkor cz. heti szemle szerkesztője hirdetett s melynek célja a nyelvünkben elterjedt idegen szókat magyar kifejezésekkel helyettesíteni 130 pályamű érkezett. A Jelenkor legutóbbi száma közli a részletes bírálati jelentést s számos megdicséért kifejezésen kívül a következő szavakat jutalmazta meg: sablon — kapta (Hosvay Kollér Vilmos, Kecskemét); salon — nagyház. (Fülöp Béla, Szécsény); kuplé — sördal. (Déry Gyula Budapest); ibazár — végyott (Christophi Ottó, Sopron); panoráma — ezer látó. (Bényey József, Kolozsvár); jargon — fajszólas. (Dr. Kemény Zoltán, Nagy-Várad); burleszk — bohókás. (Garamy János, Budapest.); szuggerál — átsugal. (Az előbbi); illuzórius — délibábos. (Bényey József, Kolozsvár); triviális — alpári. (Fábry Imre és Fábry István, Temesvár).

A „JELENKOR“ új pályázatot nyit a következő idegen szóknak egyenértékű magyar kifejezésekkel való pótlására:

Konstatál prejudikál preczidens inezidens perhorreskál szubvenczió intervju publiczista cojkott plágium prognosztikon program pavillon profán misztikus opportunus kombináció spekuláció kongresszus refén poent defizit konkrét totalizátor tip dualismus statistika korzó

Minden pályanyertes szó egy arany jutalomban tézsesül. A pályázatok augusztus 15-ikéig a Jelenkor szerkesztőségéhez cz. mezve: Budapest József-utca 81. küldendők.

Irodalom.

Kossuth Lajos, Graf Széchenyi István és Deák Ferencz emlékeit fogja három díszes érczoszorúval megörökíteni a napokban, a hazánkba érkező amerikai magyar zarándok-társaság. E három érczoszorut mutatja be pompás kivitelben, az „Ország Világ“ legutóbbi száma. Ezenkívül még 70 kép pompázik az „Ország-Világ“ e számában, melyek közül felemlítjük azt a gyönyörű képsorozatot Magyarország multjára.

ből és jelenéből, továbbá az apincumi muzumot és anpibeatrumot és egy népszerű közkedvelt cigányprimás arcképét. Csikkeket és verseket írtak a számba: Dr. Váradi Antal, Adorján Sándor, Buday László, Graf Batthány Ervin, Graf Vay Sándor, Dr. Falk Zsigmond, Kéry Gyula, B. Virágh Géza, Dr. Teleki Sándor és Justh Béla. A rovatok gazdagsága a képmagyarzatok bősége valamint a talányok és egyéb érdekes apróságok halmaza teszi az „Ország-Világ”-ot összes illusztrált heti lapjaink között a legérdekesebbé. E mellett a legolcsóbb lap is, amennyiben előfizetési ára negyedévre 2 frt, félévre 4 frt. Mutatvány számot szívesen küld a kiadóhivatal. (Budapest V. Hold utca 7. sz.)

Budapesti napilap most annyi van, hogy a vidéki ember szinte zavarba jön, melyiket járassa tulajdonképpen. A legtöbb azonban pártpolitikát üz és a választás a lapok között éppen nem nehéz, ha egy független s minden ízében demokrata napilapot akarunk járattatni. A „Magyar Hirlap” ama kevés lap közül való, mely semmiféle pártérdeknek nem áll szolgálatában. A kormányval szemben éppoly független, mint az ellenzéki pártokkal szemben és nincs más meggyőződése, mint saját meggyőződése, nincs más érdeke, mint az ország érdeke. Főszerkesztője Horváth Gyula pártönkivüli országgyűlési képviselő Fenyő Sándor felelős szerkesztővel egyetemben nem tartoznak semmiféle politikai vagy társadalmi klikkhez és ez a „Magyar Hirlap”-nak könnyűvé teszi a bátor szókimondást és nyílt állásfoglalást szemben mindazzal, ami a Magyarország magyarosságának, függetlenségének és liberalizmusának kárára válik. A „Magyar Hirlap” ennek is köszönheti politikai súlyát és nagy népszerűségét, olvasottságát. Zsurnalisztikailag a „Magyar Hirlap” magasan felette áll a legtöbb napilapnak. Tárcaírói szellemesek és szórakoztatók, „Társaság” rovata a humorosnak van szentelve, „Kiállításai mesék” ezimen naponként közöl érdekes és mulattató dolgokat. Ujdonságai bőveek és frisek, hírszolgálatát egyáltalán a legtekélyesebb. Nagy súlyt fektet a közgazdaságra és különösen a vidék érdekeire. E mellett számos értekes kedvezményben részesíti előfizető közönségét. Regényeit könyvalakban adja közre, a „Kis Világ” cz. képes gyermeklapot ingyen küldi, csak szállítási költség fejében számít negyedévenként 50 krt. A millenniumi albumot (100 oldalas nagy kötet) ugyancsak díjtalanul küldi a negyedéves előfizetőknek; az „Évszak” cz. illusztrált divatlapot féláron negyedévenként 65 krért kapják meg azok, a kik reflektálnak reá és a Millenniumi tájékoztatót, mely utbagazítja a vidéki embert Budapesten, 20 kr. beküldése mellett kaphatja az, a ki előfizet a „Magyar Hirlap”-ra, mely különben is készségesen és örömmel ad választ minden felmerülő esetben a „Szerkesztői üzenetek” rovatban. Mindeme kedvezmények mellett a legolcsóbb napilap a „Magyar Hirlap”, (negyedévre 3 frt 50, egy hónapra 1 frt 20). Mindezek megmagyarázzák, miért ajánljuk olvasóinknak, hogy a „Magyar Hirlap”-ra fizessenek elő. Az előfizetési összegek legcélszerűbben postautalványon küldhetők Bpestre, a Honvéd-utca 4. sz. ujságházhoz.

CSONGRÁDI LAP

A Magyar Nemzet Története,

Szerkeszteti Szilágyi Sándor, kiadja az Athenaeum I—III. kötet.

Ha akadémia volnék i megkoszvruznám: ha kultuszminiszter volnék: lelkes szavakban hívnám fel rá a közfigyelmet: ha gazdag ember volnék: megvennék belőle néhány száz példányt és szét osztanám az arra érdemes, jóra való szegények közt; lévén azonban csak poéta: nem tehetek egyebet, mint ódát zengek róla prózában.

Azt. Mert ez a vállalat jóval több mint egy könyvkiadó társaság gondolata. — ez egy ideális eszme testté formálása, egy nemes nagy és szép cse'ekedett, méltó ahhoz az alkalomhoz, a mely szüzte, az ezredév ünnepeléséhez.

Jó és balszerencse közt megértük ezt a nagy évfordulót s most ünnepre készülünk. Ennek ay ünnepe meglesz a maga hivatalos része: ezt az állam csinálja: lesznek kockázatai, nyeresége, vesztesége: ez a kereskedő és vállalkozó világ dolga, de lesznek megható momentumai is s ezekben fog igazában megnyilatkozni a nemzet egyénisége, komoly és mély kedélye.

Megbocsáthatatlan hibának tartom, hogy a Vágó-féle díszmenet pompás tervét elejtették. Ezer év hatalmas története hullámzott és hömpölgött volna végig előttünk, megjelenítve nagyszerű képekben. lélekfelemelő látványosságban. Magával ragadta volna az idegen szemlélőt s jobban megmagyarázta volna neki multunkat, mint bármely történelmi kiállítás, — nekünk, magyaroknak pedig minden egyébbel fölérő dicsőség lett volna, lelkünk minden idejét besugárzó valóság, nemzedékre kiható, nagy jótétemény. Vége van. Kimarad az ünnepi programból.

Mi pótolja?

Ha valami: úgy az Athenaeum roppant vállalata, mely szintén egyéb, minte diadalmas, magát minden viszonytárgyakon keresztül küzdő mult megörökítése. Nagytudományú írók, kik egyuttal lelkes hazafiak is, állottak össze, hogy egy nagy irányu s a történetírás újabb következményeinek mindenben megfelelő munkában beszámoljanak nemzetünk ezer éves multjáról s az új ezer év küszöbén álló nemzedéknek bölcs okulásul elmondva, elbeszélve mindent, hitet adjanak, utat mutassanak a jövő felé.

Eddigél három vaskos kötet jelent meg a tíz kötetre tervezett vállalatból. Imponáló, hatalmas kötetek, melyek már külső kiállításukkal is magukra vonják a figyelmet s méltán bámulatot keltnek. Mintha mindegyik kötet egy egy századot akarná megjeleníteni a halhatlan idők folyamában, mintha mindegyik egy-egy nagy korszak határköve volna tömör emlékoszlopként sorakoznak egymás mellett.

Nem lehet az kis nemzet, a melyiknek ilyen nagy története van. Tervezői jól teszik hogy ily széles alapon akarják felépíteni multunk dicső és tanulságos eszményeinek e monumentális épületét, legyen ez csakugyan pantheonja a nemzeti nagyságnak, tanúsága régi dicsőségnek, temploma haszaszeretettünknek, s új erők, új élet kuforrása.

Örül a lelkem, mikor magam előtt látom ezt a biztos terv szerint megindult nagy munkát mely különben is régi mulasztásokat van hivatva kipótolni és aktuálisabb időben nem jelenhetett volna meg mint most. Ez a lelkes könyv lelkesít engem is s megjelenése igazi ünnepe nekem. a ki csak egyért tudok igazán rajongni; a kulturáért, azokért, a tényezőkért, melyek az embert továbbsegítik szellemi fejlődés nagy útján.

Üdv ezeknek a derék tudósoknak, kik ősz hajjal és fiatal lélekkel ily dicső munkára vállalkoztak s nem üres szóval, gyarló hühéval, de egy eléggé nem magasztalható, fényes tettel járulnak ünnepünkhöz, hogy ez igazi ünnepé lehessen s élő termékenyítő eszmékben, jellemző és ragyogó képekben örökítik meg a hazát a haza számára!

Legyen áldás munkájukon!

Endrődi Sándor.

Vasuti menetrend.

Szolnok—Budapest.

Szolnokról indul 11 óra 46 p. délelőtt, 4 óra 55 p. délután, 2 óra 30 p. éjjel, 5 óra 23 p. reggel Budapestre érkezik 1 óra 50 p. délután, 8 óra 15 p. este, 5 óra 50 p. reggel és 7 óra 25 p. reggel.

Csongrád—Félegyháza—Szeged.

Csongrádról indul 9 ó. 20 p. d. e., 2 ó. 45 p. d. u. Félegyházára érkezik 10 ó. 21 p. d. e., 3 ó. 46 p. d. u. Félegyházáról indul 12 ó. 19 p. d. u., 4 ó. 48 p. d. u. Szegedre érkezik 1 ó. 47 p. d. u., 5 ó. 49 p. d. u.

Szeged—Félegyháza—Csongrád.

Szegedről indul 10 ó. 01 p. d. e., 2 ó. 31 p. d. u. Félegyházára érkezik 11 ó. 04 p. d. e., 4 ó. 3 p. d. u. Félegyházáról indul 12 ó. 25 p. d. u., 5 ó. 10 p. d. u. Csongrádra érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 6 ó. 10 p. este.

Félegyháza—Budapest.

Félegyházáról indul 11 ó. 6 p. d. e., 4 ó. 13 p. d. u. Budapestre érkezik 1 ó. 25 p. d. u., 8 ó. 25 p. este.

Budapest—Félegyháza.

Budapestről indul 8 óra 30 perc reggel, 2 óra 25 perc délután, 4 óra 25 perc délután. Félegyházára érkezik 12 óra 11 perc délután, 4 óra 47 perc délután, 7 óra 57 perc este.

Gőzhajózási menetrend.

Érvényes 1896. évi márczius hó 29-étől további intézkedésig mindennap péntek kivételével.

Csongrád és Szeged között (72 km.)

Csongrád	ind.	5 óra 00 perc	reggel
Szentes	"	5 óra 35 perc	"
Csany*	"	6 óra 20 perc	"
Mindszent	"	6 óra 45 perc	"
Algyő*	"	8 óra 10 perc	"
Szeged	érk.	9 óra 00 perc	"

Szeged és Csongrád között (72 km.)

Szeged	ind.	2 óra 30 perc	d. u.
Algyő*	"	3 óra 30 perc	"
Mindszent	"	5 óra 40 perc	"
Csany*	"	6 óra 10 perc	este
Szentes	"	7 óra 10 perc	"
Csongrád	érk.	7 óra 45 perc	"

Szolnok és Szentes között (97 km.)

Szolnok	ind.	1 ó. 30 p. d. u.
T. Várkony	"	2 ó. 20 p. "
T. Vezseny	"	2 ó. 40 p. "
Ó- és Uj-Kécske**	"	4 ó. 10 p. "
T. Kürt Inoka***	"	5 ó. 00 p. "
T.-Ugh	"	5 ó. 20 p. "
Csongrád	érk.	6 ó. 40 p. "
Szentes	"	7 ó. 10 p. este

Szentes és Szolnok között (97 km.)

Szentes	ind.	3 ó. 30 p. reg.
Csongrád	"	4 ó. 15 p. "
T.-Ugh	"	5 ó. 45 p. "
T. Kürt Inoka***	"	6 ó. 20 p. "
Ó- és Uj-Kécske**	"	7 ó. 10 p. d. e.
T.-Vezseny	"	8 ó. 45 p. "
T.-Várkony	"	9 ó. 05 p. "
Szolnok	érk.	10 ó. 00 p. "

*Ladik állomások.

**A gőzösök Uj-Kécskén kötnek ki.

***A gőzösök T.-Kürtön kötnek ki.

Felelős szerkesztő: **Éder János.**

Kiadólapulajdonos: **Weisz Márk.**

Költéshez való tojások.

Valódi Bráma tyuk tojás drbja 15 kr., Hollandi fekete, nagy fehér bubbal darabja 25 kr., Houdans tyuk tojás 25 kr. drbja, valódi Steier tyuk tojás drbja 10 kr. ezüst Padua drbja 30 kr., Langhausi drbja 30 kr., Pulyka drbja 30 kr., ezüst Viadotti drbja 30 kr., Törpék drbja 30 kr., Olasz tyuk drbja 30 kr., Chochinchinai drbja 25 kr., Erdélyi meztelen nyaku drbja 20 kr., Dorkingi drbja 25 kr., Yokohamai drbja 50 kr., Emdeni oriasi ludtojas drbja 1 frt, Pekingi kacsa drbja 20 kr. nagy Olasz kacsa tojas darabja 20 kr.

Széküldök csupán tiszta faj állatoktól; tiszta faj valódiságáért kezességet vállalok.

Max Pauly,
Köflach (Steiermark)

6-5